

N:o 31.

Ank. till Riksd. kansli den 24 april 1888, kl. 6 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om postverkets rätt att, utan intrång från enskilde, befordra förseglade bref och brefkort.

Sedan herr *Lasse Jönsson* i Sandby uti en till utskottet hänvisad motion, n:r 177, föreslagit, att Riksdagen behagade i skrifvelse anhålla om aflåtande af proposition, innehållande bestämmelse derom, att i stad eller köping, der statens postverk anordnat postbefordran af lokalbref, det skulle vara vid ansvar förbjudet för enskild man att der-efter erbjuda sig till ombesörjande af sådan postbefordran, hvad *slutna bref och brefkort* angår, genom offentlig kungörelse eller breflåders utsättande eller tillhandahållande af enskilda brefmärken, har samme motionär i motion n:r 186, som jemväl till utskottet öfverlemnats, med hänvisning till förstnämnda motion och då i anledning af hvad i den s. k. stadspostfrågan ytterligare förekommit, närmare bestämmelser syntes böra komma till stånd, hvarigenom kongl. postverkets rättigheter i sagda afseende tydligen lagstadgades, yrkat, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte, så snart ske kan, vidtaga de åtgärder, som kunde finnas erforderliga för att staten må ega att, utan intrång från annat håll, genom sitt postverk mot afgift verkställa all regelbunden befordran af förseglade eller eljest tillslutna bref samt af brefkort så väl emellan in- och utrikes som emellan inrikes orter samt ock å de särskilda orter, der statens postverk anordnat lokalbrefbefordran.

I motionen n:o 177 har motionären anført, att, då postverkets regale icke ansåges gälla för befordran af s. k. lokalpost eller post inom samma stad eller ort, och sålunda hvem som helst egde upptaga täflan med postverket och derigenom förorsaka nämnda embetsverk, som med stora uppoffringar och mycken omtanke föranstaltat en ordnad postbefordran så väl inom Stockholm som andra större städer, en öfverflödigt och förlustbringande konkurrens, det torde vara nödvändigt, att Riksdag och regering, så fort sig möjligen göra läte, sökte förhindra en sådan täflan, synnerligen som den i Stockholm upprättade stadsposten redan visat sig icke kunna undvika att för allmänheten skapa en hel mängd obehag och kostnader genom de förvexlingar och misstag, hvilka uppkomme genom olika brefmärken och olika, nära hvarandra sittande brefådor. Då postverket redan förut lärer ådragit sig rätt känbara förluster på dessa lokalposter, vore det klart, att genom att fritt tillåta en sådan täflan, som den stadsposten i Stockholm medgifvits, denna förlust framdeles skulle blifva ännu större och möjligen förorsaka, att postverket tvingades indraga sin egen, nu för allmänhetens bekvämlighet och säkerhet så väl ordnade lokalpostbefordran. Åtgärd borde vidtagas för undvikande häraf och för att kongl. postverket måtte fortfarande som hittills blifva satt i tillfälle att, ostördt af enskildes intrång, utöfva sin verksamhet och kanske ännu mer utveckla sig till allmänhetens betjenande.

Efter föredragning inom utskottet af motionen n:o 177 lät utskottet, som inhemtat att inom kongl. generalpoststyrelsen för närvarande påginge arbete med utredning rörande postverkets regale, i stadgad ordning begära Konungens befallning till generalpoststyrelsen att meddela utskottet de upplysningar rörande omfattningen af postverkets regale, som på grund af berörda utredning kunde lemnas; och, sedan Kongl. Maj:t anbefalt generalpoststyrelsen att till utskottet afgifva de sålunda äskade upplysningarna, hafva desamma utskottet tillhandakommit i skrifvelse, som upptagits i den vid detta betänkande fogade bilaga Litt. A.

Vidare, och då det blifvit känt, att hos poliskammaren i Göteborg förhör egt rum angående en i nämnda stad inrättad s. k. stadspost, har utskottet förskaffat sig utdrag af poliskammarens protokoll i detta ärende; varande nämnda protokollsutdrag intaget i bilagan Litt. B.

Utskottet har äfven inhemtat:

dels att det under sistlidet år i Stockholm inrättade aktiebolaget stadsposten, hvilket inom denna stad ombesörjer befordran af lättare försändelser af alla slag, deribland bref och brefkort, och för sådant ändamål på åtskilliga ställen anbragt breflådor för uppsamling af försändelser, i en till allmänhetens kännedom utfärdad "poststadga för Stockholms stadspost" tillkännagifvit, att försändelser tills vidare icke befordras till trakter, belägna vester om Sankt Eriks gata eller vester om norra delen af Torsgatan från Sankt Eriks plan, norr om Solnavägen eller öster om Roslagsgatan, icke heller utom Ringvägen å Södermalm, äfvensom ej heller till Långholmen eller, under vintern, till Djurgården; och

dels att i lagen för postverket i Norge af den 3 maj 1871, uti § 46, stadgas som följer:

"Det skall vara förbjudet att underhålla någon post- eller expressinrättning i syfte att utan postverkets mellankomst på bestämda tider befordra bref mellan orter här i riket, då mellan dessa post underhålls för statens räkning, eller mellan Norge och utlandet. Bryter någon häremot, böte han från 10 till 100 spd och derjemte 10 skilling för hvart på sådant sätt olofligen befordradt bref. Enahanda böter för hvart bref drabba den, som aflemnat bref till befordran på det ofvan omtalda förbjudna sättet. *Vid samma ansvar skall det vara förbjudet att underhålla någon anstalt till regelbunden befordran af lokalbref å de orter, der lokalpost är för postverkets räkning inrättad, äfvensom att genom dylik anstalt försända bref*".

Af den utredning, som af generalpoststyrelsen, enligt hvad förberördt är, meddelats, inhemtas, bland annat, att ett redan år 1660 gjordt försök till inrättande af enskild postgång enligt rikets råds protokoll af den 20 september samma år förbjudits. Postväsendet var således redan tidigt, såsom det i den af kanslikollegium den 21 juni 1686 utfärdade postmästareinstruktion heter, räknadt bland öfverhetens regalrättigheter. Att statens höghetsrätt öfver postväsendet äfven sedermera upprätthölls, framgår deraf, att till förekommande af minskning i postverkets portoinkomster förbud tid efter annan utfärdades för enskilde att med förbigående af postverket befordra bref från en ort till en annan, och i en senare tid hafva bland annat genom kongl. kungörelserna den 26 oktober 1860 och den 4 januari 1878 meddelats stadganden, innefattande förbud för person, som åtföljer jernbantåg, ångfartyg eller diligens och ej är att hänföra till passagerare, att annor-

ledes än i särskildt medgifna fall och i författningsenlig ordning till befordran från en till annan ort mottaga bref.

Hvad särskildt lokalpostföringen angår, så finnes visserligen densamma icke i här antydda författningar uttryckligen omnämnd, hvilket torde hafva gifvit Göteborgs poliskammare anledning till det förklarande angående den i nämnda stad nyligen inrättade stadspost, att hvad i ärendet förekommit icke vore af beskaffenhet att poliskammaren dermed kunde taga vidare befattning; men det ligger i sakens natur, att, der postverket å någon ort öfvertagit lokalpostföringen, densamma bör komma i åtnjutande af enahanda skydd mot intrång af enskilde, som är eller bör vara beredt postföring från en ort till en annan, och sådant desto hellre som det visat sig, att ofvannämnda i Stockholm bildade aktiebolag åtminstone för närvarande endast ombesörjer befordran af försändelser inom de mera centrala delarne af staden, men helt och hållet öfverläter åt postverket den mindre lönande postbefordringen till och ifrån stadens aflägsnare delar. En sådan anordning måste, om densamma ock må vara för bolaget fördelaktig, bereda lätt insedda olägenheter så väl för allmänheten som för postverket.

På grund häraf får utskottet, som anser det vara af vigt, att stadgandena om statens höghetsrätt öfver postväsendet omarbetas och utsträckas äfven till den lokala postbefordringen, i anledning af hvad motionären föreslagit, hemställa, att Andra Kammaren behagade besluta,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t måtte, så snart ske kan, vidtaga de åtgärder, som kunna finnas erforderliga för att staten må ega att, utan intrång från annat håll, genom sitt postverk mot afgift verkställa all regelbunden befordran af förseglade eller eljest tillslutna bref samt af brefkort så väl emellan in- och utrikes samt emellan inrikes orter som ock å de särskilda inrikes orter, der statens postverk har anordnat lokalbrefbefordran.

Stockholm den 24 april 1888.

På utskottets vägnar:

LUDV. ESSÉN.

Bil. litt. A.

Till Riksdagens Andra Kammares Fjerde Tillfälliga Utskott.

Sedan, i underdånig skrifvelse den 19 sistlidne mars, Kongl. Generalpoststyrelsen — med förmålan hurusom Styrelsen, af förekomna anledningar, ansett det för Postverket vara af synnerligen stor vigt att, så snart som möjligt, Postverkets rättigheter beträffande befordringen af bref och brevkort blefve i allmän författning tydligt och klart bestämda, — anmält, att Generalpoststyrelsen hade för afsigt att, snarast ske kunde, vidtaga åtgärder för utarbetande hos Styrelsen af förslag till författning i ämnet, att af Styrelsen i underdånighet öfverlemnas till Kongl. Maj:ts nådiga behandling; samt att Styrelsen ämnade åt Chefen för Styrelsens kameralbyrå Frans Herman Schlytern uppdraga att utarbeta omförmälda författningsförslag med dertill hörande motiver,

har Styrelsen, efter erhållen del af Kongl. Maj:ts nådiga beslut i anledning af Styrelsens ofvanberörda underdåniga skrifvelse, åt Byråchefen Schlytern lemnat det ifrågavarande uppdraget, innefattande jemväl ärendets föredragande inför Styrelsen.

Bemälda byråchef har sedermera, såsom förberedande åtgärd, sökt, med ledning af tillgängliga handlingar, historiskt utreda frågan om Svenska postregalet.

Efter det emellertid Riksdagens Andra Kammares Fjerde Tillfälliga Utskott genom dess ordförande framställt begäran om befallning till Generalpoststyrelsen att meddela Utskottet de upplysningar angående omfattningen af Postverkets regale, som på grund af den hos Generalpoststyrelsen derom för närvarande pågående utredning kunde af Generalpoststyrelsen lemnas;

samt Kongl. Maj:t, i nådigt bref den 13 innevarande månad, anbefalt Generalpoststyrelsen att till Utskottet afgifva de sålunda äskade upplysningarna,

får Generalpoststyrelsen nu meddela den utredning uti ifrågavarande hänseende, som hitintills åstadkommits.

Det Svenska Postverket daterar sin begynnelse från *den 20 februari 1636*, hvilken dag Drottning Christinas Förmyndareregering utfärdade *dels* en Förordning "om Post-Boden", *dels* ock "Bestälning för Postmästaren Anders Wechell" samt "Bestälning för Oluff Jönsson att resa omkring landet och förordna Posterne".

Då Drottning Christina sedermera, efter det hon sjelf tillträdt regeringen, *den 19 juli 1645* medelst öppet bref konfirmerade den General Riksens Postordning, som Förmyndareregeringen utfärdat *den 2 januari 1643*, uttalades i nämnda öppna bref, bland annat, äfven följande:

"Såsom Wij nu trädde i Wårt Rijkets Regering och giörligen befinne Postwäsendet icke allenast i sigh sjellfft wara ett högnödigt och nyttigt wärck så för Oss och Cronan som för alla Wåre och Rijkzens trogne Ständer, Undersåtare och Inbyggjare, hwilkes wälstånd och förkofring wij j alla görlige och lijdelige måtto gerna Sij, önske, söke och förfrämia; Uthan och ofwan införde Gen. Postordning wäl och wijssligen wara fattadt, och theruppå sielfwa Postwäsendet numera så inrättadt, at wärket är på alle Orter här i Rijket och dess underliggiande Provincier i sit richtige lopp och esse; Jämwäl och the som wele hafwa Breff til eller från Orter utrijkes, hafwa ther til godh occasion och utwägh; Altså hafwe wij thenne Postordning för gill och godh erkändt, och fördenskul henne i alle sine Articler och Clausuler, som hon här ofwan til är infördh, här medh och i detta wårt öpne Breffs krafft confirmere och bekräffte, med thenne alfwarlige willie och befallning, at hon så häreffter som här til skal blifwa observerat hoos och aff them som sine Breff wele hafwa bestälte eller aff andre Breff förwänte, och samma ordning handhafwes aff dem som å wåre och Cronones wägnar wederbör och äga hålla denne och desslijkes wåre helsosamme Ordningar wedh macht".

Uti en likaledes *den 19 juli 1645*, utfärdad "Special-Förordning om Brefwens, som skole försändas medh Posten, Bestälning och Betalning" inskärpes ock att denna förordning skulle "aff allom, som i Breeffs beställande och anammande kunne hafwa deras Interesse, blifwa observerat".

Då *år 1660* försök gjordes till inrättande af en enskild postgång, blef detta, enligt hvad Rikets Råds protokoll för sammanträde *den 20 september samma år* — "præsente Regina et Senatu" — utvisar, förbjudet, under förklaring att "det wärket at drijfwå bör ske indultu Regis".

I "Kongl. Maytz Förordning om Postwäsendet i gemeen" *den 10 juni 1673* säges, bland annat:

“Såsom alt stadigt både Wåre Kongl. Prædecessorers så wäl som Wårt eget affseende widh Postwäsendet warit hafwer, at emedan thet them, Oss och Cronan ett anseenligt hafwer kostat, så til thes första inrättande som sedermera til thess underhåld och administration; therföre skulle man tilsee och ther på arbeta, at detta wärcket framdeles, kommandes i sin tillbörliga gång, icke allenast måtte kunna underhålla sigh sjelfft, utan också bringa Oss och Cronan någon nytto och skiählige intrader“.

Uti Kanslikollegii postmästare-instruktion *den 21 juni 1686* finnes förklaradt att, såsom Postwäsendet är ett angeläget och nyttigt verk “så för Publico“ som för hvar och en privat till korrespondensens befrämjande, det ock är räknadt bland Öfverhetens regalrättigheter. Å ett annat ställe i samma Instruktion säges Postwäsendet vara Konungens regale.

I resolution och förklaring, *den 17 mars 1685*, uppå några af Kanslikollegium i underdånighet föredragna ärenden angående Postwäsendet, gaf Konung Carl XI kollegiet tillkänna, huruledes han förnummit det en Dansk ridande post gick mellan Helsingborg och Norge “igenom Kongl. Maj:tz land och städer“, ändå att sådan postkurs icke var i “pacterne“ betingad; att denna post också hade sina brefbeställare i de Kongl. Maj:ts städer, der den passerade, och att den derstädes emottog samt utlevererade allehanda bref från och till Kongl. Maj:ts undersätare, churu denna och andra friheter voro betagna Kongl. Maj:ts post genom Danmark till Hamburg, den der likväl genom publika “pacter“ var betingad; samt att Konungen emellertid endast med de inskränkingar, som emot haus post i Danmark gjordes gällande, ville ytterligare tillåta Dansk-Norska postens fram- och återfärd genom Sverige. Så var ock — tillades det — Kongl. Maj:ts nådiga vilja och befallning att Svenska posten “emellan Helsingöhr på Götheborg och Bohuslähn“ skulle så inrättas och fortskyndas, ehvad det ock måtte kosta, att den Danska posten ej måtte löpa snällare och “utkladda Kongl. Maj:tz påst i des egna länder“.

Sedan deruppå, i bref *den 12 december 1688*, generalguvernören Ascheberg erhållit befallning att hämma den Danska post, som utan Konungens vetskap och samtycke gick mellan sundet och Norge,

blef, efter underhandlingars afslutande, genom Kongl. bref *den 6 februari 1689*, Ascheberg anbefaldt att ånyo låta Danska posten mellan sundet och Norge utan hinder och uppehåll passera fram och tillbaka med ridhästar, hvarvid dock borde tillses, bland annat, att den ej i Konungens städer och länder antog eller bestälde bref.

Uti en af Kanslikollegium *den 29 maj 1703* gifven resolution

angående bref, som de mellan Stockholm och Upsala gående jakter framförde, "Kongl. Maytz Postinkomst till meen och förfång", förmäles att, ehuru väl "för detta har varit förbudt förbemälte Jachter och deras hafwande Bätzfolck att mottaga några förseglade Bref med sig, till och ifrån den ena eller andra orten, Kongl. Maj:tz PåstRättighet och inkomst till förfång och afsaknad", likväl "såsom det blifwer berättat att bemelte Bätzfolck, oachtat sådant förbud, understå sig att icke allenast med sig föra hwariehanda private förseglade Bref och Pacqueter, som eliest bohrde gå med Posten, utan och hålla och wedh masten uppslå Chartor öfver sådana Bref", alltså "til förekommande och hemmande af ett sådant försport egenwilligt missbruk och deraf förorsakad afsaknad och förminskning utaf Kongl. Maytz höga PostRättighet och inkomst", blef, "i förmågo af utgångne Kongl. Förordningar", allvarligen påmint och åtvarnadt att de på desse jakter varande skeppare, styrmän och båtsmän såväl som passagerarne "ingalunda emottaga och föra några förseglade Bref och Pacquetter, som med Påsten böra beställas, antingen moth, eller utan betalning, utan allenast oförseglade Avis-Bref öfver det på Jachten öfversände godz och wahrur"; "skolandes" — tillägges det — "den Skieppare, Styrman och Bätzman, som där med beträdes, antingen wed visitationen af Tullbetjente, eller elliest af andre, första gången wara förlustig en månadz löhning, och andra gången dubbelt, halfparten till Hospitalet i Upsala, och den andra halfparten till Beslagaren, men tredje gången mista tiensten, och des uthan undergå Corporligit Straf, och Brefwen hvargång blifwa borttagne och obestälte". "Hwarföre och på det ingen må kunna förebära här af någon okunnughet; så warder detta icke allenast dem, hvilka underhålla desse Jachter till den ända kundgiordt, att de kunna låta Bätzfolket wetta denne Resolutionen, samt til deras och hvars och ens desto bättre efterrättelse uppslå deraf en affskrift på hvardera Jachten; uthan och wed Post Contoiret anslagit, til hvars och ens så mycket mehra warning och rättelse."

I "Kongl. Maytz nådigste Resolution och Förordning angående Frijbrefwen och hwad där wid til hemmande och förekommande af hwariehanda missbruk uti des Swänske och Lifländske Provincier hädan efter skal wara at i acht taga; Gifven Heilsberg i Preussen den 8 jan. anno 1704", heter det i 18:de §:

"Inge Breff må, uthom Postcontoiretz Sigill, sändas eller föras med Kongl. Maytz Post-Jachter, hwarken af Skepparen och Bätzfolcket, ej heller af Passagerarne, wid 8 Dahl. Silfwermyntz böter, för hwart enkelt Breff eller Lod, halfparten af den, som Brefwet antagit till beställning, och den andra halfparten af den, som honom därom anmodat;

utan böra alla brief, som med dem samma komma eller afgå, utan åtskilnad, på PostContoiret ingifvas eller inläggias, jemväl franqueras, inprotocolleras, och paqueteras, samt sedan under des Sigill vidare behörigen beställas och befordras.“

Under *den 19 augusti 1704* finnas från fältlägret vid Jarislaw af Konung Carl XII utfärdade

dels en Instruktion för “ÖfverDirecteuren af Postwäsendet uti Kongl. Maj:ttts Rijke, och dess underliggande Tyske och andre Provincier“, enligt hvilken Instruktions 1:sta punkt Postwäsendet skulle “häreffter, såsom tillförende, stå under Kongl. Maj:ttts Cantzellie Collegii General- och Öfver-Direction“, samt “Öfver-Directeuren, uti detta sitt Embete, af be:te Collegio hafwa sin dependtz“ samt “ställa sig till rättelse de Förordningar, Resolutioner och Stater, som af Kongl. Maj:tt eller af dess Cantzelij Collegio, — — tillförende äre, eller här efter blifwa gjorde och utgifne“,

dels instruktion för Kamreraren vid Postwäsendet,

dels ock “Kongl. Maj:ttz Nådige Förordning, hvarefter betienterne wid Stockholms General Post-Contoir uti deras Embetes beställningar skola hafwa sig att rätta“.

Uti inledningen till den sistnämnda författningen säges uttryckligen hurusom Kongl. Maj:t funne nödigt, “att dess höga Post-Regale, med därtill hörige Rättigheter, i anseende till Postwäsendet i gemeen, så wähl som i synnerhet, till General Post-Contoiret i Stockholm, må blifwa stält och satt uti gott och säkert stånd, samt till alla deklar, med tillbörlig flijt, achtsamhet och riktighet skött och förwaltat“.

I författningens 4:de punkt talas ock om “Kongl. Maj:ttts höga Posträttighet“; och i 26:te punkten inskärpes, bland annat, vederbörandes skyldighet att “see noga därpå, att Taxan wederbörligen blir efterlefwad, och på den ena sijdan Kongl. Maj:tt till sin Postintäckt och brefport icke i någor måtto förnär skier och blifwer förminskat, eller på den andra sijdan ingen Correspondent däröfwer beswäras“.

Uti Kanslikollegii *den 16 februari 1707* utfärdade “Instruction för samptel. Postmästarne i gemeen, utom Stockholms Post-Contoir, som med ett särskilt Reglemente är försedt, Sammandragen af åtskillige Kongl. Maj:ttz egne, så wäl som kongl. Cantzlie-Collegii Resolutioner och Förordningar, samt den Åhr 1686 utgångne Postmästare-Instructionen“, talas ock om “Kongl. Maj:ttz höga Post-Rättighet“ och att Kongl. Maj:t hade i nåder förtrott och anbefalt “des Post-Regale, med der tillhörige rättigheter, under des Cantzlie Collegij Generale Direction“, samt att Postwäsendet vore Konungens Regale;

och varnas mot försnilling af “Kongl. Maj:ttz Bref-port“.

Med anledning deraf att det befunnits, att "fångne Ryske Generaler, Officerare och Undersåtare" sökte "practicera deras otillätelige Correspondencer och bref under eus och annans Couverter til- och ifrån främmande Härskapers Postbetjente och Undersåtare", hvarigenom de förmenade "sådana deras Bref säkrast och utan att warda vid Kongl. May:tz Post Contoirer märckte och pröfwade, kunna blifva bestälte och fortskaffade",

blefvo, "i förmågo af undfången befallning", genom Öppen Åtvarning från General-Postkontoret i Stockholm *den 6 september 1705* "alla de, som Hans Kongl. May:t med Eed och Plicht förbundne äro, så wäl som andra i Kongl. May:tz Rijke wistande private och traffiquerande Personer åtwarnade att, så framt de willia hafwa sine Bref frije för misstänkar att innesluta någre sådana otillätelige och förbudne Bref och Correspondencer, de då icke giöra eller emottaga någre Couverter till eller från främmande Postbetiente och Undersåtare, på de orter, der Kongl. May:tz egne Postbetiente och Contoir warda underhåldne till alla ifrån och til Sverige afgående och ankommande Brefs och Correspondencers säkre och riktige befordran; wetandes at det utan dess icke mehra här wid Kongl. May:tz Post-Contoirer, än å andre främmande orter, kan eller bör wara lijdeligit och tilläteligit at giöra någon otillbörlig samling af många private och enskylte Bref, och dem sedan under ett Couvert fortsända, eller låta till sig styras; Efter som det länder till Kongl. May:tz Post-Rättighets och Inkomsts förnuillande".

Enligt Kongl. Maj:ts *den 23 juli 1716* gifna "Confirmation uppå Entreprenneurernes Project till Påsternes fortskaffande emellan Giötheborg och Amsterdam", skulle "från ingen Siöstadh, hwarken wid Öster eller Wästersiön" någon få afsända bref till utrikes orter, "utan måste alle sådana Bref med Kongl. May:tz Post, så att Kongl. May:tz inriikes Porto intet blijr förnuilladt, skickandes till Entreprenneur-Contoiret i Giötheborg". "Dock der det så hända skulle", — tillägges det — "att en eller annan för sin beqvämlichkeit skull, wille ifrån någon Hambn vid Östersiön afsända några Bref med Skeppare eller passagerare, så tillåtes dem sådant med de willkor, att wederbörande först angifwa Brefvet eller Pacquetet hos Påstmästaren å Orten och derföre betala Utrijkes Porto".

"Ingen Skieppare eller dess Bätzfolck" finge understå sig att emottaga något bref förrän det utländska portot var betaldt "wid Straff af 100 Dlr Sölfwerm:tz Böter och der hoos blifwa anhållen till dess Penningarne äro betalte."

Understode sig någon passagerare "eller ehoo det wara må" att

“antaga någre Bref till öfverförande“ förr än “Utrijkes Porto“ vore betaldt, så blefve densamme “belagd med 8 D:lr Sölfrm:tz Böter, för hwart Lodh“. Lika straff var egaren af brefvet underkastad.

I Kanslikollegii Instruktion *den 5 november 1724* för skepparne å Kongl. postjakterne, som gingo mellan Ystad och Stralsund, inskärpes, under åberopande af 18 § i ofvanberörda Kongl. Förordningen den 8 januari 1704, att hvarken skepparen sjelf ej heller dess båtsfolk borde “understå sig att hvarken uti Stralsund, Wittau eller Ystad emottaga och med sig föra några bref, förutan dem som honom af Post-Contoiren medgifvas“.

Uti en af Kongl. Maj:t *den 9 april 1728* utfärdad, på Tyska språket affattad ordning, hvarefter de, som ville resa med postjakterna mellan Stralsund och Ystad, hade att i underdånighet rätta sig, uttalas äfven, med åberopande af vissa författningar, att icke någon passagerare, skeppare eller båtsman fick, vid angifvet straff, understå sig att medföra “brieft eller fremde paquete“; och inskärpes att en hvar icke allenast skulle för egen del vakta sig därför utan ock varna sina betjente.

Enär det befunnits att åtskillige bland de med posten öfver Ålands haf farande postbönder, såväl i Wäddö socken “på Roslagssidan“, som vid Eckerö på Åland, skulle, utan de derstädes inrättade postkontorens vetskap, föra med sig bref både i deras matsäckar och eljest, “till Kongl. Maj:ts Post-Intäckts märkeliga försnillande“,

blef, med hänsyn till, bland annat, Kansli Kollegii ofvanberörda resolution den 29 maj 1703 samt Kongl. Förordningen den 8 januari 1704, under den 10 oktober 1745 af Kanslikollegium resolveradt att hvad som, till förekommande af “Cronones Post-Intäckts förminskning“, vore stadgadt för postjakterna beträffande “Brefs hemliga försel förbi wederbörande Post-Contoir“, skulle äfven lämpas till postbåtarne, så att hvarje med detta “underslef“ beträdd och öfvertygad passagerare och postbonde blefve förfallen till 8 daler silfvermynts böter;

hvilket, jemte annat, genom kungörelse af Öfverpostdirektören *den 24 oktober 1745*, meddelades “till almännelig och noga efterrättelse för wederbörande Postförvaltare, Post-Upsyningsmän, Postbönder och Passagerare, ther Postfarter äro inrättade och med Cronones bekostnad underhållas.“

I kungörelse *den 12 november 1757* meddelade Öfverpostdirektören vederbörande postförvaltare hurusom, “till underdånigt följande af Hans Kongl. Maj:ts Nådige fastställande genom Rescript till Thess och Rikens Cammar- och Commerce-Collegier samt Stats-Contoir“ af den 2 augusti 1757, Kommersekollegium den 13 oktober samma år utfärdat privilegium för Direktören Gottfried Sack att, såsom entreprenör, verk-

ställa "Frackt- och Forvagnsinrättningen, som til en början komme att skie från Stockholm till Malmö med tvenne Wagnar på 2:ne särskilte Wägar", samt att i privilegiets 6 §, angående de varor och paketer, som på forvagn finge emottagas, väl tillätes, att dervid erforderliga öppna eller förseglade "Frakt- och Adresse-Sedlar eller Bref" finge vara följaktiga, men tillika innehölles, att, i händelse mindre eller större "Brefpaqueter, sådane som eljest med Posten pläga och böra beställas", skulle på forvagnen finnas aflemnade, den, som slikt bref eller paket låtit afsända, skulle vara förfallen till tio daler silfvermynts plikt, till treskiftes mellan "Beslagaren, Inrättningen och Post-Cassan, i then Stad, beslaget skedt", och brefvet eller paketet af postkontoret derstädes emottagas och lemnas obestaldt, till dess postporto derfor af vederbörande blifvit betaldt.

Genom Kungörelse *den 13 december 1776* gaf Öfverpostdirektören postförvaltarna tillkänna, att Kongl. Maj:t under den 22 april samma år för assessoren Samuel Karström, guld- och silfverarbetaren Zethelius och hofgulddragaren Widman låtit utfärda nådigt privilegium på en Forvagns-Inrättning, under namn af General-Fraktwagns Contoir, på femtio år räknadt från den 1 januari 1777; att i följd af berörda privilegium, som tilläte "Associerade" "att nyttia så många wagnar samt til alla the orter inom Riket, hvarest sådant af them kunde pröfwas nödigt", Intressenterne egde frihet att emottaga alla slags tillätne waror i större och mindre paketer, koffertor, "baloter eller under hwad förwar thet vara må", jemte dertill hörande öppna eller förseglade "Frakt- eller Adress-Sedlar"; men att på det genom nämnda Inrättning "Påst-Cassan ingen skada må tillfogas under befordran af sådane antingen Bref eller Paqueter, som med påsterne wanligen pläga och böra försändas", vore "en plikt af Tio Daler Silfvermynt uppå förbrytelsen häremot i Näder utsatt, samt Påst-Betjeningen på hvarje ort, thit Forvagnen anländer, tillåtit att vid Visitation tillstädes wara och efterse att härmed riktigt tillgår, på sätt för thetta i akt tagit blifvit": "Äfven som at hindra, thet Formän eller Wagnmästare icke må samla och befordra sådane bref ifrån en till annan ort Påst-Cassan til förfång", tio daler silfvermynts plikt vore "i Näder faststald för hvarje Bref eller Paquet, som på thet sättet af them medföres, och thet utan afseende om the kunna upgifva eller icke then person, som Brefvet eller Paquetet till them aflemnat".

Uti 1719 års *Regeringsform* innehåller § 23 rörande "Rikens Cancellie" äfven den bestämmelse att detta Kollegium egde "jemväl öfver Postväsendet uti hela Riket, under den der til förordnade Öfver-Directurens inseende, hafva all nödig försorg och omvårdnad".

Regeringsformen af år 1720 innehåller uti enahanda ämne i § 28 och 1772 års *Regeringsform* uti § 21, att omförmälda kollegium jemväl egde hafva all nödig försorg och omvårdnad om Postväsendet uti hela Riket och dess underliggande Provinser, så att det under den dertill förordnade Öfverdirektörens inseende behörigen förvaltades.

Förenings- och Säkerhetsakten af år 1789 talar ej särskildt om postväsendet, men der säges att regeringsformen af år 1772 "bliwer oförtryckt bestående uti alt hvad som ej genom denna Act bliwit ändradt".

Enligt Kongl. Kungörelsen den 17 februari 1801 angående Kansli-kollegiets upplösning och huru de samma kollegium förut tillhöriga ärenden blifvit på andra kollegier, verk och embetsmän fördelade, skulle "Svenska Postväsendet, så väl inom som utom Riket", stå ensamt under Öfver-Postdirektören.

Uti 60 § af 1809 års *Regeringsform* upptogos Postmedlen såsom hörande till Bevillingarne.

När sedermera, enligt nådiga kungörelsen den 23 oktober 1809, en Kansli-Styrelse inrättades, bestämdes ock i den sistnämnda dag af Kongl. Maj:t jemväl utfärdade "Ordning för Des och Rikets Cantzli", att "Svenska Postväsendet så inom som utom Riket" skulle under Kansli-Styrelsens öfverinseende, förvaltas af Öfver-Postdirektören, som egde säte och stämma i Styrelsen så ofta Postväsendet rörande mål der förekomme.

Sedan, efter Kansli-Styrelsens upphörande redan med 1833 års utgång, Postverkets Öfver-Styrelses benämning "Öfver-Post-Direktörs-Embetet" blifvit, enligt nådigt bref den 21 november 1849, utbytt mot "General-Post-Styrelsen",

har i samtliga de för Generalpoststyrelsen utfärdade nådiga Instruktioner, af den 6 november 1863, den 5 december 1873 och den 4 juni 1886, såsom Styrelsens främsta åliggande angifvits att "hafva en noggrann tillsyn derå" eller "att noggrannt öfvervaka", att "postbefordringen inom riket samt till och från utlandet" varder med ordning, säkerhet och all möjlig skyndsamhet bestridd, samt att, efter omständigheterna, dels vidtaga, dels hos Kongl. Maj:t i underdånighet föreslå de åtgärder, som för vinnande af detta ändamål ansåges erforderliga.

Uti nådigt bref *den 30 december 1805*, "angående Brefs befordran med postjakterne emellan Sverige och Pommern under kriget", gaf Kongl. Maj:t Öfver-Postdirektören till kända hurusom, då kommunikationeu mellan Ystad och Stralsund komme, så mycket årstiderna det tillåte, att fortsättas under Svenska Truppernas "varelse" i Tyskland, Kongl. Maj:t, för att öppna en mindre kostsam väg för familjeangelägenheter emellan de hemmavarande och utkommenderade, i nåder godtfunnit att inställa det förbud, som "för fredliga tider" vore utfärdadt, att på postjakterne emottaga enskilda bref, samt att den vanliga taxan för bref, hvilka ginge öfver Hamburg, "som hittills varit den enda emellan Sverige och Pommern tillåtna postväg", i allmänhet nedsattes till hälften "för dem som öfver Ystad korrespondera med den utevarande arméen, samt dess bref till sina hemmavarande"; men skulle posttaxan öfver Hamburg blifva "oförändrad för alla"; och finge, till förekommande af missbruk, inga bref, adresserade till Hamburg, emottagas på vägen öfver Ystad, "på det ej intäkten vid den Tyska posten må minskas".

I underdånig skrifvelse den 10 juli 1821 hade Norska Stortinget hos Kongl. Maj:t anhållit, att Kongl. Maj:t måtte i nåder hos Sveriges Rikes Ständer föreslå att Sveriges Territorial-rättigheter icke måtte lägga hinder i vägen för inrättandet, för Norska Postväsendets räkning, af en särskild, af det Svenska oberoende, postgång öfver Strömstad och Helsingborg.

Uti underdånigt utlåtande i ämnet den 2 mars 1822 anförde Öfverpostdirektörs-Embetet, bland annat, att Öfverpostdirektörs-Embetet icke, för sin del, kunde tillstyrka någon ändring, till Norska Postverkets fördel, uti den dåvarande postgången; att det syntes som Norska Postverket mindre då än förr skulle vara i behof af en egen postgång öfver Sverige; men att, om ändock, emot förmodan, en sådan bifölles, en årlig recognition för genomfarten af landet måtte af Norska postverket erläggas till det Svenska; en afgift, hvilken — såsom Öfverpostdirektörs-Embetet vidare förmälde — fordrades af hvarje Regering, hvilken, utan motsvarande recipitet, tillåte andra Riken att med egna postförare genom landet transportera sina poster, och hvilken afgift äfven Sverige, under den tid Pommern var med detsamma förenadt, måste erlägga för det de emellan Stralsund och Hamburg gående poster fingo med egna "posthållare" fortskaffas öfver en del af Hannoverska och Lüneburgska "Gebieten."

Kongl. Maj:t förklarade ock under *den 24 april 1822*, att Kongl. Maj:t icke funnit skäl att till Rikets Ständer göra den framställning, hvarom Norska Stortinget anhållit, innan den ersättning, som Norge

ville och kunde erbjuda Sverige för rättighet till särskild postfart öfver Svenska området, blifvit hos Kongl. Maj:t af Stortinget uppgifven.

Uti underdånig skrifvelse den 9 maj 1834 anförde Öfverpostdirektörs-Embetet hurusom, sedan åtskilliga inom riket vidtagna kommunikationsanstalter, under de senare åren, vunnit en större utsträckning och regelbundenhet, erfarenheten visat att sådana jemväl till brefs befordrande anlitas och att postverkets inkomster derigenom förminskades; att såsom vilkor för diligensinrättningen mellan Stockholm och rikets vestra och södra orter redan blifvit stadgad att denna inrättning icke finge mottaga och afsända bref under 8 lods vigt, "hvilken vigt således skulle erfordras för att förtjena benämningen af Paquet;" att uti nästan alla länder, der allmänna Post-Inrättningar funnes, det vore vid straff af böter eller annat äfventyr förbjudet, såväl för enskilda personer som för entreprenörer af forvagnar eller andra dylika anstalter, att befordra förseglade bref; att man dervid syntes hafva utgått från den synpunkt att, då Staten eller det allmänna, med stor kostnad, grundlagt och underhölle de postinrättningar, som för handeln, näringarna och industrien i allmänhet vore af en så oberäknelig nytta, det äfven vore billigt, att den upphemtade all deraf fallande inkomst, och icke i sina bemödanden att uppnå den möjligaste högsta fullkomlighet, genom enskilda befordringsanstalter funne sig hämmad; att såväl enskilda resande som i synnerhet ångbåtarne, hvilka på bestämda tider afginge till eller ankomme från de vid Mälaren eller Saltsjön liggande städer, kunde, utan att öfverträda något bestämdt lagstadgande, medtaga enskilda bref, som i annat fall skulle hafva blifvit på postkontoren aflemnade; hvarföre ock denna utväg till brefs befordrande begagnades icke allenast inom landet utan äfven med skeppslägenheter från utrikes orter, hufvudsakligen från Finland; samt att icke så obetydlig minskning i postintraderna derigenom uppstode, hvilken i synnerhet vore märkbar i de smärre städerna under den tid, som reguliera ångbåtsfärder mellan dem och Stockholm egde rum;

Och hemstälde Öfverpostdirektörs-Embetet fördenskull och på i öfrigt anförda skäl, att Kongl. Maj:t måtte i näder stadga, bland annat, att det i allmänhet skulle, vid tillika föreslaget ansvar, vara förbjudet för resande och enskilda transportinrättningar att medföra förseglade bref under 8 lods vigt, men att det deremot väl skulle vara tillåtet att med skeppslägenheter befordra förseglade bref under nyssnämnda vigt såväl till som från inrikes samt från utrikes orter, dock mot vilkor att de skulle till stycketal vara angifna å fartygets märkrulla samt vid aukomsten till destinationsorten genast aflemnas till postkontoret derstädes, hvilket hade att af brefegare uppbära vanligt porto, hvaraf hälften

sedermera borde tillfalla skepparen såsom ersättning för besväret med transporten.

I slutet af sin underdåniga skrifvelse uttalade Öfverpostdirektörs-Embetet, att då allmänhetens fordringar hvarje dag stegrades "på skyndsammare och förökade postanstalter inom riket", af hvilka en del visserligen icke utan förlust af Staten bekostades, enär inkomsten för de bref, som dermed befordrades, icke motsvarade utgiften, och då Kongl. Maj:t's nådiga omtanka "på förhand gått hvarje billig önskan i detta afseende till mötes", ett sådant förbud som det af Öfverpostdirektörs-Embetet i underdånighet föreslagna syntes "icke böra möta någon ovilja eller finnas tryckande och förnärmande enskild rätt."

Till svar å Öfverpostdirektörs-Embetets ofvanberörda framställning meddelades genom nådigt Bref *den 7 mars 1835* att, ehuru väl Kongl. Maj:t, både med hänsigt till begreppet om enskild rätt och i betraktande af de betydliga svårigheter kontrollerna uti ifrågavarande fall skulle blifva underkastade, funnit betänkligt att för det dåvarande i allmänhet förbjuda *Resande* (understruket i det Kongl. Brefvet) att emellan orter, som hade allmän postgång, medföra förseglade bref, Kongl. Maj:t likväl, uppå de af Öfverpostdirektörs-Embetet framställda skäl, ansett giltig anledning vara för handen att till efterrättelse för befälhafvare å ångfartyg och seglande fartyg samt formän å diligenser, hvilka af allmänheten begagnades, i nåder föreskrifva de vilkor, hvarunder bref finge med dylika transportinrättningar fortskaffas, i hvilket hänseende Kongl. Maj:t under samma dag låtit utfärda allmän nådig kungörelse, att från den 1 juli samma år tillämpas.

I nyssberörda nådiga kungörelse, angående de vilkor, hvarunder bref finge med ångfartyg, seglande fartyg och diligenser fortskaffas, säges uti ingressen, hurusom Kongl. Maj:t funnit angeläget att genom lämpliga föreskrifter söka förekomma den minskning i Postverkets, dels för denna allmänna Inrättnings uppehållande och utvidgning, dels för Statens behof påräknade inkomster, som kunde uppstå genom afsändande af förseglade bref med ångfartyg, seglande fartyg eller diligenser.

Uti nämnda nådiga kungörelse af den 7 mars 1835 intogos, bland annat, följande föreskrifter:

1:sta punkten.

Befälhafvare på ångfartyg eller seglande fartyg, som gick mellan inrikes orter, der postkontor funnos, äfvensom formän å enskild diligens fingo väl medföra bref, för hvilka postporto, enligt gällande taxa, af brefafsändaren erlagts, eller som voro ämnade att af brefemottagaren lösas,

men voro i begge fallen pligtige att å fartygets pass, eller, då pass ej behöfde uttagas, å medföljande fraktlista eller å diligensens forsedel anteckna alla medhafvande förseglade bref under åtta lods vigt äfvensom paketer öfver åtta lods vigt, hvilka innehöllo sammanslagna förseglade bref; hvarvid borde iakttagas, att för bref och paketer, för hvilka postporto uppburits, antecknades både stycketal och vigt, men för obetalta bref och paketer endast stycketalet.

2:dra punkten.

Befälhafvare å fartyg eller forman å diligens ålägg, att genast, vid framkomsten till den stad eller ort, dit sådana lösa bref eller brefpaketer voro adresserade och der postkontor fanns, emot qvitto aflemna till postkontoret så väl de lösa brefven och de sammanslagna brefpaketerna, som det postportobelopp, skeppare eller forman utaf brefafsändaren emottagit.

3:dje punkten.

För underlåtenhet i ett eller annat hänseende af föreskrifterna i 1:sta och 2:dra punkterna skulle befälhafvare å fartyg eller forman å diligens plikta:

1:sta gången	trethiotre riksdaler	16	skill.
2:dra gången	sextiosex	„	32 „
3:dje gången eller oftare	etthundra	„	— —

samt dessutom erlægga till Postverket belöpande porto för hvart bref, som icke blifvit behörigen antecknad och aflemnadt; hvarjemte, vid öfverträdelse tredje gången, alla de särskilda förmåner eller lättnader förverkades, som blifvit fartyget eller diligensinrättningen af Staten beviljade.

4:de punkten.

Enahanda föreskrifter, som i 1:sta, 2:dra och 3:dje punkterna, skulle gälla för ångfartyg och seglande fartyg, Svenska eller främmande, som vid ankomst till Svensk hamn från utrikes ort medhade förseglade bref under 8 lods vigt eller paketer, innehållande sammanslagna bref; och borde Tullkammaren å inloppsort eller, der sådan ej finnes, den tullbetjent, som först begaf sig ombord, för befälhafvaren å fartyget förete ett tryckt exemplar af författningen.

5:te punkten.

Fartyg, som från Svensk hamn afgick till utrikes ort, fick ej, utan särskildt nådigt tillstånd, vid samma påföljd som i 3:dje punkten fanns bestämd, medtaga andra förseglade bref eller sammanslagna brefpaketer, än sådana ifrån fartygets redare eller aflastare, som för resan voro af nöden.

6:te punkten.

Personer, hörande till besättning på ångfartyg eller seglande fartyg,ingo ej medföra förseglade bref vid Sex riksdaler 32 skill. vite, hvarje gång, och erläggande derjemte till Postverket af belöpande porto för medhafda bref.

7:de punkten.

För bref, som med skeppslägenhet eller diligens ankommit och till postkontor blifvit aflemnade, egde Postverket uppbära, i de fall då porto ej blifvit af brefafsändare erlagdt, af brefemottagare det porto, som enligt gällande taxa var bestämdt till den stad eller ort, hvarifrån skeppslägenhet eller diligens blifvit begagnad. Hälften af allt det porto, som inflöt för bref, hvilka, med eller utan betalnings erläggande vid afsändningen, blifvit med skeppslägenhet eller diligens fortskaffade, skulle utbetalas till vederbörande befälhafvare å fartyg eller ombud för diligensinrättning för besväret med transporten; och ålägg postkontoret att derom kvartaliter upprätta liqvid med fullständig anteckning om de obetalta bref, som ej blifvit utlösta.

I 8:de punkten meddelades bestämmelser angående breflådor å ångfartyg eller seglande fartyg, som gjorde reguliera resor med passagerare mellan bestämda orter.

Uti 5:te punkten af nådiga kungörelsen den 7 mars 1835 var, såsom nämndt är, stadgadt att särskildt nådigt tillstånd erfordrades för att fartyg, som från Svensk hamn afgick till utrikes ort, skulle få medtaga andra förseglade bref eller sammanslagna brefpaketer än vissa från redare eller aflastare.

Föreskrifterna dels i denna punkt, dels ock i 4:de punkten, rörande bref eller brefpaketer från utrikes ort till Svensk hamn, blefvo genom nådiga brefvet *den 29 maj 1845* i så måtto förändrade, att bref adresserade till orter i Amerika eller West-Indieningo med från Sverige

direkte dit afgående seglande fartyg, obehindradt och utan afgift till Svenska postverket, afsändas genom korrespondenternas egen försorg, äfvensom att från nyssnämnda länder direkte till Sverige ankommande seglande fartyg fingo medföra bref af hvilken vigt som helst, utan att hvarken dessa bref behöfde aflemnas till postkontoret i den stad, dit fartyget anländt, så framt de ej med posten derifrån skulle vidare befordras, eller någon utrikes portoavgift för sådana brefs fortskaffning till fartygets ankomstställe borde till Svenska Postverket erläggas.

Med upphäfvande af nådiga kungörelsen den 7 mars 1835, meddelades genom nådig kungörelse *den 26 oktober 1860*, angående postbefordring å jernväg, med ångfartyg och med diligenser, stadganden, som i vissa delar ännu gälla.

Enligt § 3 i sistnämnda kungörelse, hvilken § fortfarande är gällande, må, derest till befälhafvare å sådant fartyg, som ej bestrider postföring, till befordran aflemnas bref, på befälhafvaren bero att brevet mottaga; men är han då pliktig att, vid ankomsten till adressorten, detsamma till Postverket genast aflemna, och har ej rätt till någon ersättning derför af Postverket.

Har befälhafvare å fartyg, som ej förer post, till befordran mottagit portobref och underlåtit att detsamma, enligt föreskriften i § 3, till postkontoret aflemna, skall han, jemlikt § 9, som ock fortfarande gäller, plikta hvarje gång tio riksdaler riksmünt (kronor).

I § 5 af kungörelsen den 26 oktober 1860 var stadgadt, att den "konduktör af jernbantåg", befälhafvare på ångfartyg eller forman å diligens, som på annat sätt än i kungörelsen bestämdes, till befordran emottoge porto underkastadt bref, i vigt under $8\frac{1}{4}$ lod, eller hvad som i stället derför kunde komma att i ort beräknas, eller paketer af högre vigt, innehållande sammanslagna förseglade, så beskaffade bref af lägre vigt, än nyss omförmäldt är, skulle plikta, hvarje gång han dermed beträddes, från och med 20 till och med 150 riksdaler riksmünt, samt dessutom erlägga till Postverket belöpande porto för hvart bref, som sålunda blifvit obehörigen befordradt. Dylikt ansvar egde dock ej rum för befordran, från eller till jernvägstjensteman, fartygsredare eller aflastare eller diligens-disponent, af sådana bref, som för resan voro af nöden.

Ifrågavarande § har sedermera genom Kongl. Majt:s nådiga kungörelser den 29 september 1876 och den 4 januari 1878 blifvit till sitt innehåll förändrad.

Enligt sistnämnda nådiga kungörelse är denna § af följande innehåll:
Den jernvägskonduktör, ångbåtsbefälhafvare eller diligensforman, som på annat sätt, än det författningsenliga, till befordran mottager

vare sig bref eller sådant paket, som honom veterligen innehåller förseglade bref, skall, hvarje gång han dermed beträdes, plikta från och med tjugu till och med etthundrafemtio kronor, samt dessutom erlægga till postverket belöpande porto för hvarit bref, som sålunda blifvit obehörigen befordradt.

Dylik ansvar eger dock ej rum

a) för jernvägskonduktör vid befordran af tjenstebref, som vexlas inom tjenstepersonalen vid vare sig en och samma jernväg eller flera jernvägar, hvilka med hvarandra hafva samtrafik,

b) för ångfartygsbefälhafvare vid befordran af bref innehållande skeppshandlingar, order eller rapporter, som utvexlas mellan fartygets redare och dess kommissionärer eller agenter, och

c) för diligensforman vid befordran af bref med frakt- eller personlistor, order eller rapporter, då dessa utvexlas mellan diligensdisponent och de för diligenstrafiken antagna ombud;

för så vidt i hvarit af dessa fall å brefvet finnes anteckning derom, att detsamma utgör en försändelse, som, utan Postverkets anlitande, må af jernvägskonduktör, ångfartygsbefälhafvare eller forman å diligensfortskaffas, för hvilket ändamål skall å brefvet tecknas ordet "tjenstesak" jemte afsändarens namn.

Befinnes med dylik anteckning försedt bref vara af sådant innehåll, att detsamma icke, enligt den nådiga författningen, bort på sätt som skett fortskaffas, är afsändaren deraf förfallen till det ansvar, som i denna § finnes stadgad.

Jemlikt den ännu gällande § 6 i nådiga kungörelsen den 26 oktober 1860, får person, som åtföljer jernbantåg, ångfartyg eller diligens, men ej är att hänföra till passagerare derå, ej medföra portobref, vid vite af tio riksdaler riksmünt (kronor).

Med underdånig skrifvelse den 7 mars 1774 insände dåvarande Kanslikollegiet till Kongl. Maj:t en underdånig ansökning af en person vid namn Biörkdahl om erhållande af nådigt privilegium, bland annat, å inrättande af en särskild postgång inom Stockholms stad.

Som "denna staden är stor" — heter det i ansökningen — "och följaktligen vägen lång, i synnerhet ifrån den ena Malmen till den andra, och de på dem längre ut boende Invånare; men likväl sins emellan behöfvande vigare communication, än antingen gå sjelfve eller skicka sit tjänstefolk, om de sådant hafva, och där medelst hindra sig

sjelfva eller dem ifrån angelägnare sysslor, så underlemnas till Eders Kongl. Maj:ts godtfinnande, om en sådan Postgång, som i England och Hufvudstaden London i synnerhet, med så mycken förmon för Invånarne derstädes är brukelig, icke äfven här i Stockholm kunde inrättas, hvilken Post en eller 2:ne gånger om dagen, genom vissa och påliteliga därtill antagna personer kunde expedieras.“

Kanslikollegiet hemställde, i afseende å den nya postgångens inrättande inom Stockholm, om icke, för det dermed åsyftade goda ändamålets skull, Biörkdahl kunde erhålla nådigt privilegium derå, i så måtto att dock derigenom ej någon rubbning skedde i de författningar, som för Postverket vore fastställda; hvarvid Kanslikollegiet ansåg nödigt att Biörkdahl förut ålades att, “vid en närmare uppgift till denna inrättnings verkställande“, tydligen visa, att densamma medförde den beqvämlighet, nytta och säkerhet, som deraf skäligen borde väntas, och att han stälde fullgiltig borgen för all den skada, som vid “ett så grannläga och ansvarigt verk“ antingen genom hans egen eller genom betjeningens försummelse och ovarsamhet kunde uppkomma.

Enligt nådigt reskript till Kanslikollegium *den 22 april 1774*, biföll Kongl. Maj:t hvad kollegiet sålunda hemställt.

Såvidt Generalpoststyrelsen har sig bekant, kom det tilltänkta företaget ej till stånd.

Uti underdånig skrifvelse den 9 december 1831 anmälde Öfver-Ståthållare-Embetet hos Kongl. Maj:t, hurusom Öfverstelöjtnanten C. de Mottoni hos Öfver-Ståthållare-Embetet begärt tillstånd att, i enlighet med en ingifven prospekt, få i Stockholm inrätta en bref- och paketpost svarande emot den så kallade “lilla brefposten i Paris“; att Mottoni tillika förmålt sig vara sinnad söka privilegium exclusivum å inrättningen för 10 år, och derföre anhållit att, under afbidan af Kongl. Maj:ts nådiga resolution derå, dylikt tillstånd ej måtte af Öfver-Ståthållare-Embetet meddelas åt andra; samt att sedermera med tidningarne blifvit kringspridd en tryckt anmälan att ett bolag ämnade tillvägbringa en lika inrättning med den af Mottoni uppgifna, enligt plan och taxa af samma innehåll som hans prospekt, dock utan att bolagsmännen uppgifvit sina namn eller till Öfver-Ståthållare-Embetet inkommit med anmälan om deras företag;

Och hemställde Öfver-Ståthållare-Embetet — som ansåg högst angeläget att ifrågavarande inrättning, om äfven i sig sjelf gagnelig, ej finge ega rum eller tillåtas annorlunda än i förening med erforderliga föreskrifter, säkerhet och garanti till förekommande af missbruk samt till betryggande af allmänhetens rätt — att, i saknad af något allmänt stadgande i detta afseende, Kongl. Maj:t måtte förordna huru-

vida det af Mottoui anmälda och af ofvannämnda bolag annonserade företag "må tillåtas", innan af honom och bolaget blifvit fullgjordt hvad för ordning och allmänhetens säkerhet kunde finnas erforderligt.

I nådigt bref *den 10 december 1831* anbefalde Kongl. Maj:t Öfver-Ståthållare-Embetet att höra Stockholms Magistrat och Femtio äldste huruvida en så beskaffad "post- och paketinrättning" inom hufvudstaden ansåges behöflig; i hvilket fall Öfver-Ståthållare-Embetet egde föreslå de föreskrifter, som, "till förekommande af missbruk och betryggande af Allmänhetens rätt", borde dermed iakttagas;

Och förklarade Kongl. Maj:t sig vilja sedermera pröfva, antingen inrättningen skulle genom allmän anstalt tillvägabringas eller såsom enskildt företag under bestämda vilkor åt infödd Svensk man upplåtas, men att det emellertid åläge Öfver-Ståthållare-Embetet i laga ordning tillse, att någon sådan inrättning icke blefve i hufvudstaden öppnad, innan Kongl. Maj:t dertill lemnat nådigt tillstånd, i öfverensstämmelse med de i ämnet tillämpliga författningar.

Med öfverlemnande af de från Magistraten och Borgerskapets Femtio Äldste inkomna yttranden i fråga om en bref- och paketpostinrättnings behöflighet inom hufvudstaden, hemstälde, i underdånig skrifvelse den 29 december 1831, Öfver-Ståthållare-Embetet att — för den händelse Kongl. Maj:t skulle täckas anse samma inrättning böra, såsom ett enskildt företag, åt infödd Svensk man upplåtas — följande föreskrifter, som Öfver-Ståthållare-Embetet för det dåvarande funnit vara i afseende på ifrågavarande anstalt erforderliga till förekommande af missbruk och till betryggande af allmänhetens rätt, måtte meddelas, nemligen:

1:o) att den eller de, som ville tillvägabringa en dylik inrättning, skulle vara skyldige att till Öfver-Ståthållare-Embetet inkomma med anmälan derom, sina namn uppgifva samt förete plan och regler för inrättningen, på det Öfver-Ståthållare-Embetet måtte om densamma ega kännedom och kunna, i hvad på Öfver-Ståthållare-Embetet ankomme, tillse, om och huruvida "i sistberörda afseende" något hinder mötte för företagets tillåtande;

2:o) att den eller de, som grundlade en inrättning af ifrågavarande beskaffenhet, skulle vara ovilkorligen förbundne att stå i ansvarighet för alla de missbruk och all den skada, som genom deras egen, inrättningens eller betjeningens förvällande uppkomme, stridande mot lag, ordning och allmänhetens rätt, äfvensom att, då fortskaffande af paketer och bref med penningar inginge i företagets plan, innan inrättningens öppnande, ställa vederhäftig, godkänd borgen för något visst belopp, t. ex. 10,000 riksdaler, såsom säkerhet för uppfyllande af

all den ersättningsskyldighet, hvilken, i öfverensstämmelse med berörde "ansvarförbindelse", kunde inrättningen åligga och ådömas; samt

3:o) att frågor både om en sådan inrättnings tillstånd och om de missbruk, klagomål och skade-ersättningsanspråk, som deremot kunde yppas eller anmälas, skulle såsom ordningsmål tillhöra Öfver-Ståthållare-Embetet, att "i första instantien" upptaga, handlägga och afgöra, derest ej Öfver-Ståthållare-Embetet, uti särskilda fall, skulle finna nödigt att från sig till vederbörlig domstol förvisa mål, som vore af större vidlyftighet eller genom sin beskaffenhet tillhörde domstols pröfning.

Skulle deremot Kongl. Maj:t finna en dylik bref- och paketpost böra genom allmän anstalt tillvägbringas, ansåg Öfver-Ståthållare-Embetet att deusamma lämpligast kunde förenas med "Stockholms Allmänna postinrättning", då det berodde på Öfver-Post-Direktionen att föreslå eller förordna hvad i afseende på ifrågavarande bref- och paketpost borde iakttagas.

Vid föredragning inför Kongl. Maj:t *den 4 februari 1832* af detta ärende, i sammanhang hvarmed hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldes en af Kaptenen F. L. Rosenqvist af Åkershult i underdånighet gjord ansökning om nådigt tillstånd att, "i likhet med" den af Öfverste-löjtnant Mottoni förut uppgifna plan, få här i Stockholm inrätta en bref- och paketpost,

fann Kongl. Maj:t, enär Stockholms Stads Magistrat och Femtio Äldste ansett ifrågavarande inrättning kunna för hufvudstadens innevånare medföra nytta och bekvämlighet, godt i nåder förklara det Kongl. Maj:t, "med förbehållen rätt till vidtagande för allmän räkning af dylika anstalter, deräst omständigheterna det påkalla", velat i Nåder tillåta att bestyret med fortskaffande af bref och paketer inom hufvudstaden finge, utan någon uteslutande rättighet, upplåtas åt infödde Svenske män, som kunde vara hugade att i ett sådant företag ingå, under de af Öfver-Ståthållare-Embetet, till bibehållande af ordning och bevarande af allmänhetens rätt, underdånigst föreslagna vilkor och kontroller, hvilka Kongl. Maj:t pröfvat skäligt till efterrättelse i Nåder stadfästa, med bestämmande, enligt Öfver-Ståthållare-Embetets underdåniga hemställan, af "cautions-summan" för hvarje sådan inrättning till tiotusen riksdaler banko.

Af en Generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse den 6 decem-1855 framgår, hurusom f. d. Regementskommissarien E. M. Mallén *år 1838* i Stockholm inrättade en gängpost.

I sistberörda underdåniga skrifvelse anmälde Generalpoststyrel-

sen till nådigt afseende en framställning från bemälda Mallén derom att, sedan han dåmera, efter inrättandet af breflådor för Postverkets räkning, på ålderdomen sett sig derigenom beröfvad sitt lifsuppehälle, han måtte hugnas med någon lämplig årlig gratifikation af Postverkets medel.

Med vitsordande att Malléns mångåriga verksamhet för brefbefordring inom hufvudstaden varit ganska gagnelig och utöfvad med mycken ordentlighet, och så till sägandes varit första steget till den utveckling denna brefbefordring af Postverket sjelft dåmera erhållit, samt att Mallén, som under denna högst besvärliga befattnings personliga handhafvande alla årstider dels ådragit sig dels ökat sina många och svåra kroppsbräckligheter, dåmera vid 70 års ålder, utan någon pension såsom f. d. regementskommissarie, saknade utväg att sig på annat sätt försörja, sedan Postverket åtagit sig brefbefordringen inom staden, tillstyrkte Generalpoststyrelsen i underdånighet att Mallén måtte under sin återstående lifstid få från Postverket åtnjuta en årlig gratifikation af 300 riksdaler banko;

och tillade Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 23 januari 1856 Mallén "såsom gratifikation för en gång" en summa af trehundra riksdaler banko, att af postmedlen till honom utbetalas;

hvarefter, enligt senare nådiga bref, ytterligare gratifikationer blifvit Mallén tilldelade.

Genom nådigt bref *den 22 december 1848* medgafs, att bref, adresserade till i Stockholm boende personer, finge till Stadens postkontors afdelning för ankommande poster inlemnas för vidare befordran, emot vilkor, bland annat, att befordringen af dessa bref sattes i oskiljaktigt sammanhang med de då bestämda brefbäringsturerna, hvilka skedde efter posternas tidigare eller senare ankomst, så att de, som afifrågarande inrättning ville begagna sig, ej för det dåvarande tillförsäkrades någon bestämdare tid för breffvens befordrande, än att de bref, hvilka före klockan 10 f. m. på söcknedagarne, äfvensom å Sön- och helgedagar från klockan 12 till $\frac{1}{2}$ 1 middagstiden, samt Söndagarne från och med den 1 maj till den 1 oktober jemväl från klockan 9 till 10 f. m., inlemnades, blefve samma dag fortställda, dock med undantag för de mera sällsynta fall då posterne, i följd af väglagets beskaffenhet, eller andra hinder, först anlände så sent på eftermiddagen att de ej samma dag kunde i staden kringbäras.

För hvarje sådant bref — hvilket ej fick i vigt öfverstiga 4 lod — skulle erläggas, antingen, vid inlemnandet, en skilling banko och, vid aflemnandet, till brefbäraren likaledes en skilling banko, eller ock af de korrespondenter, som sådant önskade, vid inlemnandet två skillingar banko, i hvilket sistnämnda fall brefvet blef af brefbäraren aflemnadt utan lösen.

De sålunda inflytande medlen fingo, såsom ersättning för det med brefvens emottagande och fortskaffande förenade besvär, fördelas med halfva beloppet till Stockholms postkontors afdelning för ankommande poster och med återstående hälften till brefbärarne.

Uti nådig proposition till Rikets Ständer den 21 mars 1854, i anledning af väckt fråga om antagande af visst medelporto för alla bref, som genom Postverket inom Riket befordrades, föreslogs jemväl att för lokalbref "eller sådant bref, som inlemnas å postanstalt, för att befordras till person inom staden eller å stället, der postanstalten finnes", skulle bestämmas ett porto af två skillingar banko, såvida ej brefvets vigt öfverstege fyra lod, i hvilket fall det icke finge å postanstalten till fortskaffande emottagas; Och var det föreslagna portot afsedt att ingå till Postverket.

Uti Riksdags Beslutet, dateradt *den 5 december 1854*, omförmäles i §: 24 att i afseende å Postbevillningen Rikets Ständer beslutat, bland annat, att lokalbref borde emot dittills stadgad afgift befordras samt denna afgift fortfarande tillkomma postförvaltarne; dock att dylika bref, för att genom Postverkets försorg fortskaffas, icke finge i vigt öfverstiga 4 lod.

Genom nådigt bref *den 9 mars 1855* blef derefter förordnadt, att hvad genom nådiga brefvet af den 22 december 1848 var, i afseende å så kallade lokalbrefs befordran, för Stockholms postkontor stadgad, äfven "må kunna" tillämpas för öfriga postkontor i Riket, dock att lokalbrefvens vigt icke finge öfverstiga ett åttendedels skålpund.

I den kungörelse, som Generalpoststyrelsen *den 24 maj 1855* utfärdade "angående ett lika brefporto vid Inrikes brevexlingen m. m." finnes äfven upptaget att för lokalbref, hvarmed menades "sådana bref, som personer, boende inom samma stad, köping eller annat dylikt samhälle, utvexla med hvarandra," borde, om de till befordran inlemnades å postanstalten derstädes, erläggas i afgift en skilling banko åt postförvaltaren, och, såväl i sådant fall som derest de inlades i utsatte breflådor, af adressaten, så framt han ville brefvet emottaga, betalas åt brefbäraren en skilling banko per stycke; sådana bref finge dock icke i vigt öfverstiga ett åttendedels skålpund. Afsändaren af lokalbref, som inlemnades å postanstalten, egde, om han så önskade, att jemväl

betala brefbärareskillingen, och borde i sådant fall af postförvaltaren å brefvet tecknas: "Betaldt."

Uti den nådiga proposition, som den 3 april 1857 afläts till Rikets Ständer angående förändring af portobestämmelserna för inrikes brev-
vexlingen, förmåles, bland annat, hurusom, hvad anginge frågan om s. k. lokalbref, Kongl. Maj:t öfverlemnade till Rikets Ständers bepröfvande, huruvida icke för sådana bref, till den i Generalpoststyrelsens kungörelse den 24 maj 1855 stadgade tyngd af högst 4 lod, "må fastställas och till Postverket ingå" en afgift af 3 öre, ungefärligen motsvarande 1 skill. banko, som för dylika bref då erlades; "börande" — tillägges det — "äfven dessa bref, för kontrollens skull, alltid vara med frimärke försedda."

I Riksdags Beslutet för 1856—1858 årens riksmöte börjar §: 24 sålunda:

"De vid sistlidne Riksdag stadgade grunder i afseende å Postbevillningen hafwe Wi bibehållit, utan annan förändring än att;"

hwarefter, bland annat, som beslutats, uppräknas,

"att portoafgiften för lösbref och lokalbref blifvit bestämd till 3 öre."

Genom nådig kungörelse den 23 februari 1858, angående förändrade afgifter för inrikes brevexling och för brefs rekommenderande, gjordes veterligt, att, sedan, med anledning af nådig proposition angående Postbevillningen, Rikets Ständer vidtagit beslut om vissa förändringar i de, genom åtskilliga författningar, gifna bestämmelser rörande afgifter för inrikes brevexling och för brefs rekommenderande, Kongl. Maj:t, med godkännande af samma beslut, funnit lämpligt i nåder förordna, bland annat, att från och med den 1 juli 1858 afgifterna för så kallade lösbref och lokalbref, med bibehållande af hvad derom i öfrigt för det dåvarande funnes stadgadt, skulle erläggas med tre öre i stället för en skilling banko.

Uti nådig proposition den 27 oktober 1859, angående förändring i bestämmelserna rörande postvigten, föreslog Kongl. Maj:t, att Rikets Ständer måtte medgifva, bland annat, att högsta tillåtna vigten för lokalbref, som då fick uppgå till och med 4 lod, skulle från och med år 1863 blifva 12 ort.

Rikets Ständer biföllo i nyssnämnda hänseende hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

I Riksdagsbeslutet för 1859—1860 årens riksmöte, som slutade den 30 oktober 1860, lyder §: 29 sålunda:

"I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t uti nådig proposition föreslagit, hafwe Wi, för ett följdriktigt tillämpande af Kongl. Maj:ts nådiga stadga den 31 januari 1855, angående mått

och vigt, bestämt de förändrade föreskrifter i afseende på brefvigten, hvilka från och med år 1863, då den nya viktberäkningen inträder, böra i sådant ändamål tjena till efter rättelse; hvilket Wi uti underdånig skrifvelse den 9 sistlidne juni hos Kongl. Maj:t anmält.“

Genom nådig kungörelse *den 12 juli 1860*, angående förändring af viktberäkningen för bref, som genom Kongl. Postverket befordras, gjordes veterligt, att Kongl. Maj:t, med anledning af Rikets Ständers på nådig proposition grundade beslut, funnit godt i nåder förordna, bland annat, att från och med år 1863 högsta tillåtna vigten för lokalbref skulle vara tolf ort.

Sedan, i sammanhang med afgifvande till Kongl. Maj:t af underdånigt förslag till 1861 års stater för Postverket, Generalpoststyrelsen gjort framställning, att den vederbörande postförvaltaren tillkommande expeditionsafgift för lokalbref måtte ingå till Postverket, eller att, om detta ansåges icke böra ske, genom Postverkets försorg och på dess bekostnad måtte anskaffas lokalfrimärken för alla de städer, hvarest någon betydligare dylik brevexling kunde vara att påräkna, äfvensom att brefbärare, aflönade af Postverket, finge anställas uti vissa af Rikets större städer;

samt derefter vidare utredning i saken egt rum,

blef genom nådigt bref *den 9 november 1861* förordnadt, bland annat,

1:o) att från början af år 1862 finge af Generalpoststyrelsen disponeras en summa af högst tiotusen riksdaler riksmünt till aflönning åt brefbärare i de större städer, der, enligt Generalpoststyrelsens bepröfvande, någon betydligare lokal-korrespondens kunde vara att påräkna, samt å sådana orter, der oftare påkallades biträde för transport mellan postanstalt och jernvägsstation, diligens eller ångbåt;

2:o) att likaledes, från och med 1862 års början, till frankering af lokalbrefven i nyss omförmälda städer, der brefbärare blefve anställda, äfvensom i Stockholm, skulle, genom Generalpoststyrelsens försorg, anskaffas frimärken å tre öre, hvilka frimärken äfven kunde användas såsom porto för alla slags "postbref";

3:o) att för försäljning af detta slags frimärken, äfvensom för uppbördens af därför inflytande medel, skulle af postförvaltarna åtnjutas enahanda provision, som för inkomsten af vanliga portobref och dithörande frimärkens försäljning vore stadgad; samt

4:o) att från och med 1862 års början afgifterna för de i mom. 2 omförmälda brefven skulle ingå till Postverkets kassa, samt från samma tid nyssnämnda bref ovilkorligen, innan de till adressaterna ut-

lemnades, vara med frimärken försedda, vid visst vite för vederbörande postförvaltare.

Uti nådig proposition den 17 januari 1879 föreslog Kongl. Maj:t att Riksdagen måtte för sin del medgifva, bland annat, att vigtsatsen för ett lokalbref, då 12 ort, skulle bestämmas till 50 gram, hvilken bestämmelse skulle träda i kraft med 1880 års början.

Detta bifölls af Riksdagen, enligt hvad dess underdåniga skrifvelse *den 9 april 1879* utvisar.

Förändringen meddelades derefter till allmän efterrättelse uti nådig kungörelse *den 2 maj sistnämnda år*.

Sedermera blef, efter det Riksdagen *vid 1882 års riksmöte* bifallit Kongl. Maj:ts nådiga framställning att, under förutsättning af brefbärareafgiftens upphäfvande, portot för lokalbref skulle utgå med sex öre, i Kongl. Kungörelse *den 26 maj 1882* förordnadt att befordringsafgiften för lokalbref skulle från och med ingången af år 1883 utgöra sex öre.

Och har slutligen, i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen *vid 1884 års riksmöte* beslutat, blifvit uti nådig kungörelse *den 5 juli 1884*, angående förändring i portoafgifterna för inrikes bref och brefkort m. m., förordnadt, i afseende å portoafgifterna vid den inrikes postutvexlingen från och med den 1 januari 1885, bland annat, att för lokalbref, "eller sådant bref, som å postanstalt behandlas utan att med post eller landtbrefbärare fortskaffas", afgiften skulle utgöra:

5 öre, om brevets vikt ej öfverstiger 15 gram, 10 öre, om vigten öfverstiger 15, men ej 125 gram, och 15 öre, om vigten uppgår till mera än 125, men icke öfver 250 gram.

På grund af Kongl. brefvet *den 5 maj 1871* blefvo, till begagnande från och med ingången af år 1872, införda brefkort, lydande å 12 öre, eller samma belopp som dåvarande enkla portot för s. k. vanliga inrikes bref.

Med erinran, bland annat, hurusom afgiften för dessa kort måst fastställas till nämnda belopp intill dess Riksdagen haft tillfälle att yttra sig i ämnet,

hemstälde, i nådig proposition till Riksdagen den 16 februari 1872, Kongl. Maj:t att afgiften för brefkort måtte fastställas till 10 öre.

Förslaget bifölls af Riksdagen *vid 1872 års riksmöte*;

Och genom nådiga kungörelsen *den 12 november 1872*, angående, bland annat, nedsättning af afgiften för brefkort, förordnades att denna afgift skulle från ingången af år 1873 utgå med 10 öre.

Uppå förslag af Generalpoststyrelsen, medgaf Kongl. Maj:t, i nådigt bref *den 12 november 1872*,

dels att brefkort finge användas äfven för lokalkorrespondensen; att dertill genom Generalpoststyrelsens försorg anskaffade kort finge tillhandahållas köpare mot ett pris af 6 öre stycket (hvilket alltså motsvarade dåvarande lokalbrefsportot tre öre jemte brefbärareafgiften likaledes tre öre); samt att vid dessa brefkorts aflemnande till adressaten någon särskild brefbärareafgift icke finge honom affordras,

dels ock att både för lokalkorrespondensen och för den vanliga korrespondensen finge användas jemväl af svarsblankett åtföljda brefkort, och att afgiften för dessa kort skulle utgöras med dubbelt så mycket som belöpte för enkla dylika kort.

Dessa bestämmelser skulle ock träda i gällande kraft med ingången af år 1873.

Uti underdånig skrifvelse den 15 januari 1876 fästade Generalpoststyrelsen uppmärksamheten derå att genom den i Bern den 9 oktober 1874 afslutade internationella posttraktaten befodringsafgiften för brefkort, som utvexlades mellan länder, hörande till den Allmänna Postföreningen, blifvit bestämd till hälften af breffranko, samt att till följd häraf och med tillämpning af nådigt bref den 21 maj 1875 afgiften för befodran af brefkort, som vid Svensk postanstalt inlemnades och efter nämnda traktat taxerades, utginge med 10 öre; med anledning hvaraf och på i öfrigt anförda skäl Generalpoststyrelsen hemställde, att befodringsafgiften för brefkort, som utvexlades mellan inrikes orter, måtte, i öfverensstämmelse med hvad som genom Bernertraktaten blifvit föreskrifvet för den internationella postutvexlingen, fastställas till hälften af vanligt breffranko eller sex öre.

Vid 1876 års riksmöte väcktes ock inom Riksdagen förslag om enahanda nedsättning, som den af Generalpoststyrelsen ifrågasatta, uti befodringsafgiften för brefkort, hvilka utvexlades mellan inrikes orter;

Och anmälde Riksdagen, i underdånig skrifvelse *den 11 maj 1876*, sitt beslut derom att befodringsafgiften för dylika brefkort skulle nedsättas från 10 till 6 öre.

I nådigt bref till Generalpoststyrelsen *den 4 november 1876* förklarade Kongl. Maj:t att nyssberörda nedsättning skulle ega rum från och med 1877 års början.

Sedan i nådig proposition, daterad den 31 december 1883, Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, bland annat, att för inrikes brefkort afgif-

ten skulle, med ingången af år 1885, nedsättas till 5 öre för enkelt brefkort och till 10 öre för brefkort, hvilket åtföljes af blankett till svar, samt Riksdagen *vid 1884 års riksmöte* bifallit hvad sålunda föreslagits,

utfärdades bestämmelse i ämnet uti nådig kungörelse *den 5 juli 1884*.

För de brefkort, som begagnas i den internationella postutväxlingen, utgå afgifterna naturligtvis i öfverensstämmelse med afslutade konventioner och aftal.

Stockholm den 16 april 1888.

WILHELM ROOS.

e. f.

Åke Hermansson.

Bil. litt. B.

Utdrag af protokollet, hållet hos Poliskammaren i Göteborg följande dagar år 1888.

Den 12 april.

N:o 2. Från Herr Postdirektören och Riddaren Frans Broberg hade ankommit en skrifvelse, så lydande:

“Till Herr Polismästaren i Göteborg.

Enligt hvad till mig blifvit från olika håll anmältdt, hafva redan flera för befordran genom Postverket afsedda bref blifvit nedlagda uti de förliden gårdag af firman Göteborgs Stadspost (E. Wiberg) här i staden utsatta brefflådor; och då, såvidt känt är, dessa lådor icke äro afsedda att under den närmaste tiden tömmas, så att brefven kunna omedelbarligen komma härvarande postkontor tillhanda, så är tydligt att dessa brefflådor, under sålunda angifna förhållande, gifva anledning till förvecklingar och antagligen äfven obehag för den korresponderande allmänheten.

Af sådan orsak, och då jag svårligen kan föreställa mig att firman Göteborgs Stadspost (E. Wiberg) erhållit vederbörligt tillstånd till bedrivande af den rörelse, som med ifrågavarande brefflådor är tydligt afsedd, tillåter jag mig härmed hemställa, huruvida icke Herr Polismästaren må anse sig ega förordna derom, att — i afvaktan å sådant tillstånd som nämndt är, eller i allt fall tilldess firmans tilltänkta postbefordring kan komma till stånd — samma lådor skyndsamligen intagas från de ställen, der de nu finnas uppsatta, samt de deruti befintliga bref, i den mån de icke tilläfventyrs äro försedda med firmans frimärken, till stadens postkontor genom firman genast öfverlemnas.

Göteborg den 11 april 1888.

Frans Broberg.“

För att i anledning häraf höras hade Poliskammaren låtit till i dag inkalla e. o. Stationskrifvaren N. F. A. Wibergs hustru Ellen Maria Wiberg, såsom innehafvare af firman "Göteborgs Stadspost"; och kom hustru Wiberg härvid tillstädes samt uppgaf: att hon i början af sistlidne februari månad hos Magistraten härstädes anmält sig idka rörelse under firma "Göteborgs Stadspost"; att denna rörelse afsåge att i breffådor, uppsatte å allmänna och enskilda byggnader här i staden, uppsamla lokalbref att sedermera genom särskilda brefförare utdelas till adressaterna; att hon för detta ändamål gått i författning om tryckning af breffmärken, som skulle härtill begagnas; att något kontor för rörelsen ännu ej öppnats; att nitton dylika breffådor emellertid redan blifvit uppsatta; samt att hon låtit tömma dessa lådor och nedlägga deri befintliga bref, afsedda att befordras genom Kongl. Postverket, i de af detsamma uppsatta breffådor.

Det antecknades, *dels* att i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning för den 11 dennes funnes införd en så lydande annons:

"Göteborgs Stadspost, E. Wiberg, inregistrerad under N:o 526, Magasinsgatan N:o 10, befordrar från och med i morgon bref, korsband, paketer m. m. — Göteborg den 11 April 1888"; och *dels* att inom staden blifvit utsända tryckta cirkulär af denna lydelse:

"Göteborgs Stadspost,

kontor Magasinsgatan 10,

befordrar vanliga bref, expressbref, korsband, paketer, tidningar och tidskrifter inom Göteborgs stad, dock tills vidare ej utom Stigbergsliden och Nya Kyrkogården. Befordringsafgiften är för:

Vanliga bref intill 125 gram, då afsändaren ej fordrar särskildt qvitto, 3 öre. Bref, som väger mer än 125 gram eller för hvilket afsändaren fordrar qvitto, taxeras som paket.

Expressbref (sådana bref, som befordras genast oberoende af de ordinarie brefförareturerna) 12 öre utöfver de för öfrigt fastställda afgifterna.

Korsband och öppna bref (härtill räknas äfven enskilda breffkort), afsedda för kallelser till sammanträden etc., samt trycksaker, som ej väga mer än 125 gr., 2 öre och intill 250 gram 4 öre; korsband, som väga derutöfver, taxeras som paketer. Vid större partier af öppna bref utan adress kan afgiften efter öfverenskommelse modereras.

Paketer 10 öre, då vigten ej öfverstiger 1 kg., 20 öre då vigten öfverstiger 1 kg., men ej 3 kg.

Tidningar, dagliga tills vidare 1,75 kr. för $\frac{1}{1}$ år, 1,40 kr. för $\frac{3}{4}$ år, 90 öre för $\frac{1}{2}$ år, 50 öre för $\frac{1}{4}$ år. För veckotidningar och tidskrifter 70 öre per år.

Rabatt: Vid köp af frimärken för minst 6 kronor lemnas 5 proc. rabatt på köpesumman, dock endast mot att köparen lemnar qvitto å rabatten, som lemnas i frimärken.“

Sedan vederbörande Poliskommissarie upplyst, att af de utaf Wiberg uppsatta breffådorna sexton uppsats med och tre utan vederbörande husegares tillstånd, uppsköt Poliskammaren, för att lemna Herr Postdirektören Broberg tillfälle att taga del af hvad sålunda förekommit, det vidare förhöret till den 16 i denna månad, då hustru Wiberg borde åter närvara.

Den 16 april.

N:o 2. Sedan Poliskammaren uti ärendet, som den 12 dennes förevarit och under N:o 2 i protokollet för samma dag finnes antecknad, rörande firman "Göteborgs Stadspost", beslutat lemna Herr Postdirektören Broberg tillfälle att taga del af hvad i ärendet förekommit, för hvilket afseende ett utdrag af Poliskammarens protokoll blifvit till Postdirektören Broberg öfversänt, hade Poliskammaren denna dag fått emottaga en skrifvelse, så lydande:

“Till Poliskammaren i Göteborg.

Genom ärad skrifvelse af förliden gårdag (N:o 192) har jag mottagit utdrag af Poliskammarens protokoll för den 12 dennes i målet angående Göteborgs Stadspost med dervid framställd begäran af Poliskammaren, att till den 16 dennes, till hvilken dag ärendet uppskjutits, erhålla besked huruvida några vidare påståenden i saken komma att af mig framställas.

Efter hvad jag nu inhemtat, har firman Göteborgs Stadspost (E. Wiberg) med denna dag påbörjat sin verksamhet med fortskaffande inom staden af lokalförsändelser; åtminstone försäljas i dess kontorslokal särskilda, för firmans räkning tillverkade frimärken, hvarjemte dess breffådor blifvit försedda med uppgifven viss tömningstid.

För utfövande af rörelse, som har till ändamål allmänhetens be-
tjenande mot afgift, lär dock gälla såsom ett vilkor, att för dessa

afgifter ega en taxa, som blifvit af vederbörande myndighet faststald. Såsom jag tror mig veta, har firman Göteborgs Stadspost (E. Wiberg) icke ens gjort ansökning om sådan taxas fastställande; och begagnar jag mig således af det mig gifna tillfället, att härmed påyrka det firmans verksamhet åtminstone i fråga om fortskaffningen af *bref*, *brefkort* och *korsband* måtte inställas, tildess att vederbörligen faststald taxa för denna dess rörelsegren kan varda Poliskammaren företedd.

Detta yrkande, såvidt det kommer att af Poliskammaren godkännas, medför mitt fortsatta yrkande på åläggande för firman att intaga dess breflådor, hvilka eljest skulle under tiden varda för allmänheten förvillande och kunna tillfoga korrespondensen olägenhet och skada.

Göteborg den 14 april 1888.

Frans Broberg.“

Innehafvaren af ofvanberörda firma, hustrun Ellen Maria Wiberg, som härvid var tillstädes, uppgaf, på frågor, att firmans verksamhet numera tagit sin början och att frimärken å 3, 2 och 1 öres valör vore färdiga och utlemnade till försäljning; att för försändelsernas kringbärande vore antagne åtta stycken särskilda brefbärare, hvilka bure mössor, försedda med en remsa, derå finnes tryckta orden "Göteborgs Stadspost"; att det inträffat att uti de af firman uppsatta lådorna blifvit nedlagda bref, afsedde att befordras genom Kongl. Postverket; samt att dessa bref blifvit genom firmans försorg nedlagda i de af Postverket uppsatta breflådor.

Sedan Fru Wiberg bestridt de af Herr Postdirektören framställda påståenden, förklarade Poliskammaren hvad i ärendet för närvarande förekommit icke vara af beskaffenhet att Poliskammaren dermed kunde taga vidare befattning; hvarom besked skulle genom utdrag af protokollet Herr Postdirektören Broberg meddelas.

Ut supra.

In fidem:

Francis Hegardt.